

Textul 1

A fost odată o rază de soare și aceasta era chiar fata cea mai mică și răsfățată a astrului luminos. Și tocmai pentru că era cea mai mică și mai răsfățată, tatăl ei o lăsa să zburde pe unde îi dorea inima. Și iată că, într-o bună zi, raza de soare a hotărât să se plimbe într-o grădină. Acolo era Grădina Paradisului, iar flori care mai de care mai colorate și mai parfumate se unduiau sub adierea blândă a vânticelului cald de primăvară!

— Ce-ar fi să aleg eu o floare frumoasă pe care să mi-o prind în păr? a gândit raza de soare. Și, repezită cum era, s-a năpustit asupra grădinii, a cules o floare și s-a înălțat din nou în văzduh.

Toate florile din grădină au privit mirate către cer și au început să murmure:

— Ați văzut-o? Ce frumoasă era? Ce rochie frumoasă? Oare ce floare o fi ales prințesa?

— Cu siguranță a cules un trandafir, a spus un trandafir mare, catifelat și roșu, pe care boabele de rouă străluceau ca diamantele în soare.

— Ba eu cred că a fost una dintre noi, a murmurat o lalea galbenă, iar suratele ei dădeau din capete încântate.

— Nici vorbă de așa ceva! Le-a retezat-o un crin mândru. A fost unul dintre frații mei. Nu vedeți ce frumoși și parfumați suntem?

Până și o violetă mică, dar într-adevăr splendidă, a susținut că raza de soare culesese o violetă, și nu altceva.

Numai într-un colț cineva plângea. Era un ghiocel mic și firav, a cărui codiță fusese ruptă de trena rochiei de aur a prințesei.

Cum raza de soare nu era departe, l-a auzit și i-a părut tare rău. Și a rostogolit pe obrajii ei de aur o lacrimă ca o perlă, care a căzut pe codița cea ruptă a ghiocelului, vindecând-o pe dată.

Dar nu a fost numai atât. Prințesa Rază de soare a venit lângă ghiocel și i-a spus așa:

— Florică firavă, îmi pare tare rău că te-am făcut să suferi! Ce dorință vrei să-ți îndeplinesc pentru a-mi repara greșeala?

— Nu vreau nimic, a răspuns ghiocelul, lăsându-și frumosul căpșor în jos.

— Nu vrei frumusețea trandafirului, parfumul crinului, strălucirea lalelei? a insistat raza de soare.

— Bine, a încuviințat ghiocelul. Dacă vrei într-adevăr să-mi faci un dar, dă-mi voie să răsar primul dintre toate florile, de sub zăpada rece, iar parfumul meu abia simțit să-i facă pe oameni să se bucure și să știe că a venit primăvara!

Raza de soare l-a sărutat pe ghiocel și vraja a fost făcută. Apoi a dispărut în înaltul cerului, de unde venise.

De atunci, ghiocelul este prima floare care ne zâmbește dintre peticele de zăpadă în fiecare primăvară, și toată lumea știe că iarna este pe sfârșite.

(„Legenda ghiocelului”, text popular)

Textul 2

Prima formă de organizare și comunicare artistică prin cuvânt o reprezintă literatura populară. [...] Creația populară nu reflectă un punct de vedere individual, ci surprinde experiența de viață a unui popor, acumulată de-a lungul timpului, o gamă variată de stări sufletești, sentimente, precum și mărturia statornică a năzuințelor spre dreptate socială și libertate națională. [...]

Vasile Alecsandri considera poeziile populare „comori neprețuite” pentru că ele oferă o imagine complexă a obiceiurilor și tradițiilor neamului nostru, acestea fiind „expresia cea mai vie a caracterului național”. [...]

O caracteristică fundamentală a folclorului nostru o constituie comuniunea om-natură. Dintotdeauna, natura a reprezentat un loc de refugiu în timpuri de restriște și un mijloc de apărare împotriva cotropitorilor, de aici zicala „codrul-i frate cu românul”. [...]

Literatura populară concentrează, în întregul său, experiența de veacuri a poporului nostru, concepția despre lucruri fundamentale referitoare la existența umană. Toate acestea sunt reflectate în proverbe, zicători, maxime, unele anecdote, povestiri populare care, luate împreună, alcătuiesc o „carte” de înțelepciune, devenind un cod de conduită practică. [...]

„Poezia populară este...expresia cea mai vie a caracterului național”, afirma Alecu Russo. Relevând expresivitatea limbajului popular, Mihai Eminescu nota: „Farmecul poeziei populare îl găsesc în faptul că ea este expresia cea mai scurtă a simțământului și a gândirii....”.

(„Literatura populară”, fragment preluat de pe www.stradaliteraturi.ro)

A. Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textele date:

1. Ghiocelul era supărat, deoarece:

- a) nu era o floare la fel de frumoasă ca celelalte;
- b) parfumul său nu era puternic;
- c) trena prințesei Raza de Soare îi rupsese codița;
- d) își dorea să se transforme în altă floare.

2. Textele din literatura populară:

- a) reflectă un punct de vedere individual;
- b) sunt create de scriitori consacrați;
- c) se referă la realitate;
- d) sunt produsul unei colectivități și reflectă particularitățile acesteia;

3. Notează „X” în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili corectitudinea sau incorectitudinea acestuia, bazându-te pe informațiile din cele două texte:

	Enunț	Corect	Incorect
a.	Raza de Soare dorea să culeagă cea mai frumoasă floare a primăverii.		
b.	Crinul plângea într-un colț.		
c.	Laleaua a refăcut codița ruptă a ghiocelului.		
d.	În textul 2 naratorul ne vorbește despre creațiile populare.		
e.	Vasile Alexandri consideră că literatura populară este „expresia cea mai vie a caracterului național”.		
f.	Mihai Eminescu admiră expresivitatea limbajului popular.		

4. Menționează tiparul textual din fiecare din fragmentele de mai jos.

- a) Acolo era Grădina Paradisului, iar flori care mai de care mai colorate și mai parfumate se unduiau sub adierea blândă a vânticelului cald de primăvară!”
- b) „Raza de soare l-a sărutat pe ghiocel și vraja a fost făcută. Apoi a dispărut în înaltul cerului, de unde venise.”

5. Precizează care este tema textului 1, motivându-ți alegerea.

6. Menționează câte o trăsătură a Prințesei Rază de Soare și ghiocelului, mijlocul de caracterizare, ilustrându-le cu secvențe relevante.

7. Consideri că lectura unor texte populare, cum ar fi legende, basme, proverbe, poate ajuta cititorul să tragă învățăminte? Justifică-ți răspunsul în cel puțin 50 de cuvinte, valorificând textul literar și/ sau alt text cunoscut de tine.

8. Cunoști un alt text care face parte din literatura populară sau o altă legendă? Fă-i o scurtă prezentare.

9. Scrie un text narativ în care să prezinți o întâmplare petrecută într-o grădină.

B. Răspunde cerințelor de mai jos referitoare la următoarele fragmente extrase din textul 1 și 2:

a) „A fost odată o rază de soare și aceasta era chiar fata cea mai mică și răsfățată a astrului luminos. Și tocmai pentru că era cea mai mică și mai răsfățată, tatăl ei o lăsa să zburde pe unde îi dorea inima. Și iată că, într-o bună zi, raza de soare a hotărât să se plimbe într-o grădină. Acolo era Grădina Paradisului, iar flori care mai de care mai colorate și mai parfumate se unduiau sub adierea blândă a vânticelului cald de primăvară!

— Ce-**ar fi** să aleg eu o floare frumoasă pe care să mi-o prind în păr? a gândit raza de soare. Și, repezită cum **era**, s-a năpustit asupra grădinii, a cules o floare și s-a înălțat din nou în văzduh.

Toate florile din grădină au privit mirate către cer și au început să murmure:

— **Ați văzut-o?** Ce frumoasă era? Ce rochie frumoasă? Oare ce floare o fi ales prințesa?”

b) „Prima formă de organizare și comunicare artistică prin cuvânt o **reprezintă** literatura populară.
[...]

Literatura populară concentrează, în întregul său, experiența de veacuri a poporului nostru, concepția despre lucruri fundamentale referitoare la existența umană. Toate acestea sunt reflectate în proverbe, zicători, maxime, unele anecdote, povestiri populare care, luate împreună, alcătuiesc o „carte” de înțelepciune, devenind un cod de conduită practică.”

1. Identifică și precizează felul grupurilor de sunete din cuvintele: soare, aceasta, unduia.
2. Precizează mijlocul de îmbogățire a vocabularului prin care s-au format următoarele cuvinte: vânticelului, dintre, altceva, reface.
3. Alcătuieste două enunțuri prin care să ilustrezi alte sensuri ale cuvântului polisemantic „floare”.
4. Înlocuiește cuvântul „răsfățată” cu un antonim și cuvântul „să zburde” cu un sinonim în fragmentul „...era cea mai mică și mai răsfățată, tatăl ei o lăsa să zburde pe unde îi dorea inima.”
5. Alcătuieste un enunț în care să ilustrezi scrierea în două cuvinte a lui „odată”.
6. Identifică subiectele și predicatul din primul enunț al textului a) și b), precizând pentru fiecare felul și părțile de vorbire prin care se exprimă.
7. Extrage din text: un adjectiv propriu-zis, un adjectiv provenit din verb la participiu și trei adjective aflate la grade de comparație diferite.
8. Menționează modul și timpul verbelor îngroșate din text.
9. Trece verbul „era” la timpurile mai-mult-ca-perfect și viitor anterior ale modului indicativ.
10. Precizează, pentru fiecare din cuvintele subliniate, funcția sintactică, valoarea morfologică și cazul (dacă e posibil).
11. Alcătuieste o frază care să conțină două propoziții aflate în raport de coordonare disjunctivă.
12. Completează spațiile libere cu forma corectă a cuvintelor scrise între paranteze:

Floarea _____ (care, caz genitiv) petale sunt scăldate în razele _____ (auriu, plural, nearticulat) _____ (articol genitival) soarelui, _____ (a se apleca, mod indicativ, timp viitor literar, pers. a III-a, singular) _____ (a se mișca, gerunziu) în bătaia vântului.